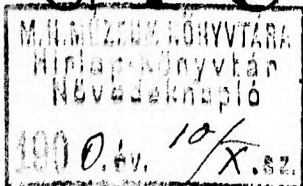

GYÜMÖLCSKERTÉSZ.

A KÖZSÉGI FAISKOLÁK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hónap 10-én és 25-én.

KIADJA A FÖLDMÍVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTER.

Szerkeszti: MOLNÁR ISTVÁN,

kir. tanácsos, orsz. gyümölcsészeti és fatenyésztési ministeri biztos.

Előfizetési ára egész évre egy községeknek, mint magánosoknak két korona, mely a lap kiadóhivatalának: Athenaeum r. társulatnak Budapest, VII., Kerepest-út 54. sz. egyszerre küldendő be.

A m. k. Belügyministerium 1891. évi 33,881. sz. rendelete szerint e közlönyre minden község előfizetni tartozik. — A Vallás- és közoktatásügyi m. kir. Ministerium 20,899/1891. sz. a. az összes felekezeti hatóságoknak ajánlotta.

HIVATALOS RÉSZ.

39.647. sz.
1900.

Pályázati hirdetés

a Budapest székesfővárosban szervezett felsőbb szőlő- és borgazdasági tanfolyamra való felvételre.

A székesfővárosban szervezett felsőbb szőlő- és borgazdasági tanfolyamra az 1900/1901. tanévre, hallgatók felvétele céljából, ezennel pályázat nyitnak.

A tanfolyam tartama egy év, mely folyó évi november hónap veszi kezdetét. Ezt megelőzőleg a tanfolyamra felvettek kötelesek 4—6 hetet gyakorlat végett annál a vinczellériskolánál, vagy azon az állami szőlőtelepen tölteni, a melyhez e célból utaltatni fognak.

A tanfolyamra olyan pályázók vétetnek fel, a kik:

1., a magyaróvári gazdasági akadémiát, vagy a hazai gazdasági tanintézetek valamelyikét jó sikerrel végezték;

2., ép és erős testalkattal bírnak s egészségesek, s ezt *hatósági orvosi* bizonyítvánnyal igazolják.

Szegényebb sorsu és kitünő vagy jeles bizonyítványokkal rendelkező folyamodók egész, vagy fél állami ösztöndíjban részesülhetnek.

Egész ösztöndíj havonként 100 korona, fél ösztöndíj pedig havonként 50 korona.

A pályázati kérvények a m. kir. földmívelésügyi ministerhez czimezve, legkésőbb *folyó évi augusztus hó 10-ig* annak a gazdasági tanintézetnek (magyaróvári gazdasági akadémiának) igazgató-ságánál nyújtandók be, a melytől a folyamodó vég-

bizonyítványát kapta. Ugyanott a még megkívánható felvételi feltételekre nézve bővebb tájékozással szerezhető.

Budapest, 1900. június 9-én.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

NEM HIVATALOS RÉSZ.

Árpás körte.

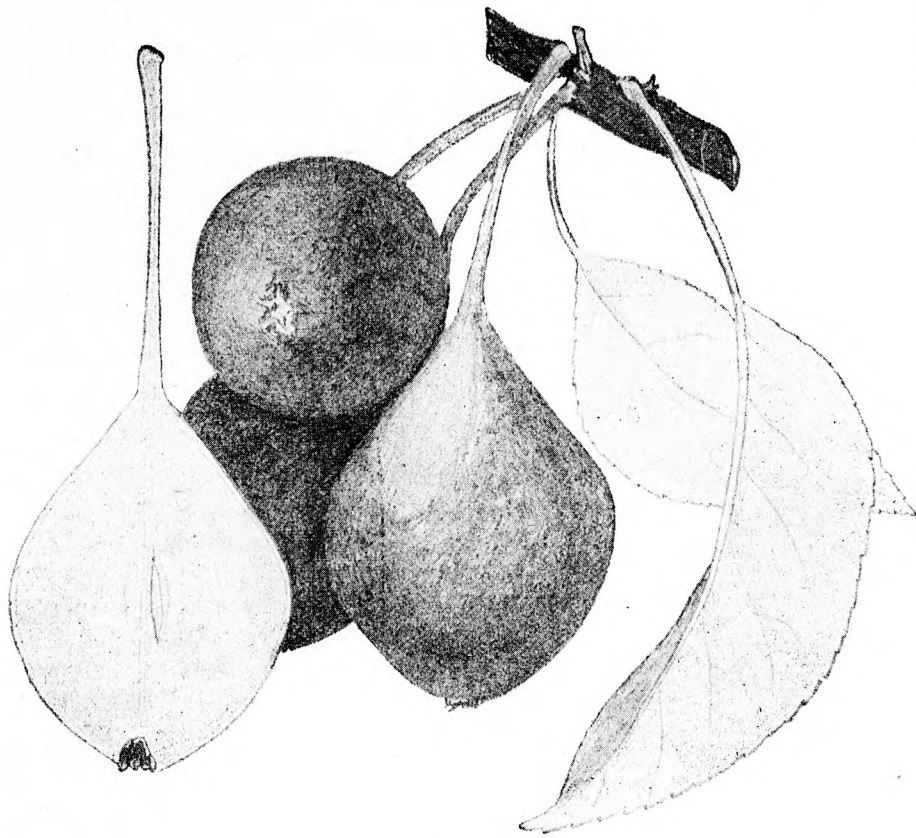
Wiener Kirschbirn.

Ha az érdeklődő június második felében végig halad a budapesti gyümölcs piacra: minduntalan szemébe ötlök egy apró igénytelen zöldes-sárga színű körtéske, melynek, mint a nyári körték első hírnökének, meglehetősen kelete van. Ez a körte, az Árpás körte melyet *Stoll Rudolf* az *Oest.-Ung. Pom.* című művében *Bécsi cseresnyekörte* = *Wiener Kirschbirn* név alatt irt le és jól sikerült színes képben mutatott be. Származása felől ő csak annyit említ, hogy Ausztria több tartományában el van terjedve és mivel a cseresnyékkal egy időben érik, azért kapta *cseresnye-körte* nevét; ehez, mivel a bécsi piacon még gyakoribb mint nálunk, a »bécsi« jelzöt már ő függesztette. Tekintettel azonban arra, hogy a *Diel és Poiteau* által *Blanquet à longue queue* név alatt leirt körtéhez teljesen hasonló és csak az érési időben tér el, nem meri azt határozottan önálló és osztrák eredetű körtének mondani. Részemről, minthogy e körte magán viseli a francziáknál *Blanquet* = *fehérke* név alatt csoportosított körtécsalád összes jellegét, hajlandó vagyok azt állítani, hogy e gyümölcs franczia eredetű; bár nálunk is számos helyen pl. Debreczen környékén régóta el van terjedve. Eredete egyébiránt a gyakorlati termelő szempontjából alárendelt kérdés; mert annak utoljára is azt kell egy-egy termelő gyümölcsfajtánál vizsgálnia, hogy jövedelmező lehet-e az, és a fennálló égalj, fekvés és talaj viszonyok közö képes-e beilleszkedni, vagy nem.

Fája. Egészséges, edzett, erős, majdnem buja növési, ritka szellős koronát alkotó, Stoll csak

közepes, ellenben Fischer, ki *Frühe Witze* név alatt írta le, bőven termőnek állítja. Magam e tekintetben az utóbbi nézethez csatlakozom, mert tapasztalatom szerint elég bőven terem. Alkalmas közép- és magastörzsű fának; mert a sok metszést nem tűri, a mennyiben termését csoportosan a termővesszők végén szereti hozni.

Gyümölcse. Kicsi, megnyult-tojásdad, szára felé hirtelen fogyva számos gyűrűalakú ránczczal a szárba megy át, kelyhes vége felé pedig szelíden boltozódva, kiálló ránczos-szegélyű kehelyben enyészik el. Szára feltűnően hosszú, vékony, hajlott, törékeny füzöld színű. Kelyhe felszínes állású, nyílt, keskeny, hosszú, felfelé álló osztványokkal. Kehelymélyedése sekély, öblös. Héja vékony, némileg

21. ábra.

zsirostapintatu, bágyadtan fénylő, teljes értékű világos sárgás-zöld, napos oldalán néha verhenyeges. Némi rozsda-alakzatok a kehely körül nem éppen ritkák. Husa fehéres, félig olvadó, elég leves, ikrás, nem fűszeres, de azért kellemes ízű. Magháza aránylag nagy, egyes bő rekeszeiben hol két jól kifejlődött, hol meg fejletlen, érett korában is fehéres barna színű magvat tartalmazó.

Érés ideje. Junius közepe, július első negyede.

Társnevei. Árpával érő körte. Bécsi cserepnyekörte (Valószínűleg sajtó hiba.)

Leirői. Stoll Oest. Ung. Pom. XLVI. 3.

Észrevétel. A kinek e körte nincs birtokában, az jól teszi, ha annak termelésével kísérletet tesz, mert mint legkorábbi körte a piacokon könnyen értékesíthető az.

Angyal Dezső.

A nyári- vagy kajszinbaraczk értékesítéséről.

A nagy magyar alföldön alig van a kajszinhoz fogható gyümölcsfaj, mely a termelést annyira megérdemlené és meghálálná.

Nemesebb fajtáit — minők a Magyar legjobb, Nagy magyar korai (»piros pofás«), Nancy, Ambrózia és egyebek — a piacon jó áron fizetik meg; a magról kelt, apró gyümölcsű fajtát meg pálinkafőzésre használhatjuk fel.

Enyhébb telek után, ha a tavasz is kedvező volt, a kajszinbaraczkfa igen bőven terem; úgy hogy néhol alig tud vele az ember hová lenni.

Sajnos, az idei tavasz éppen nem volt kedvező. A korán beköszöntött meleg napokra, hideg, fagyos idő következett ez a duzzadó virágrügyeket nagyon megtizedelte. Külsőleg ugyan épeknek látszottak azok, ki is viritottak, de ha átmetszettük: belül nagyon sokban elbarnulva láttuk a termőt. Volt hát virágzás bőven, de gyümölcskötés sok helyen bizony csak felébe-harmadába.

Igy alighanem jó ára lesz az idén a kajszinnak, miért is a termés nagyobb része piacra fog kerülni.

A gyümölcs ára azonban — nem tekintve a termés nagyságától függő természetes áralakulást — jó részben attól függ: milyen állapotban kerül az a piacra?

Míg az ép, hibátlan gyümölcsöt kapkodják, addig a megfűledt, megfoltosodott mind az eladó nyakán marad, — ha ugyan a vásári hatóság el nem koboza.

Aki tehát piacra készül a gyümölcsével, jól számot vessen e körülménnyel!

Első gondja legyen: az idejében való szedés. Másik a helyes csomagolás. Pedig mindkettő ellen, de sokan vétenek!

Megesik akárhányszor, hogy a több napig tartó utra szánt baraczkot egész éretlenül szedik; mire megérkezik: persze mind megfoltosodik.

Az se ritkaság, hogy valaki a másik tulságba esik s a szomszédos vagy éppen helyi piacra fél-érett gyümölcsöt szállít.

Abban igaza van, hogy a cukorba főzésre szánt baraczknak keménynek kell lennie, mert másképpen kása lesz belőle; de már a jóféle ízt bizony csak a fáján teljesen megérett baraczkból kell készíteni, különben az íz nem lesz ízletes.

Közeli piacokra történő szállításkor mind ezekre nagyon ügyeljünk!

Ha azonban távolra szállítunk — pedig bizony

sokat visznek ki nemcsak Bécsbe, hanem Galicziába és Oroszország délibb részeibe is — akkor semmi esetre se hagyhatjuk a gyümölcsöt a fán a teljes éréig, hanem néhány nappal előbb kell azt leszedni, — akkor, a mikor még kemény és a hegye körül (kivált az árnyékos oldalán) zöldes színt mutat.

Természetesen, az okos csomagolástól is sok függ.

Hogy ez ellen is szívesen vétünk, köztudomású dolog.

S milyen kitartóan ragaszkodunk a megszokott roszhoz.

Hiszen élénken emlékezünk még mindannyian a közel multban lefolyt szakszerű tanácskozásokra, melyeken a M. Á. V. minden törekvésének sem sikerült kiküszöbölni a használatból a zsákvászonnal levarrt s magasra fölpupozott kerek vesszőkosarakat.

Igaz, hogy egyszerre nem lehet az azokból meglévő óriási készletet mind félre dobni s a bennök rejlő értéket megsemmisíteni, a gyümölcskereskedelmet pedig egyszerűen megakasztani. De vajjon nem érkezett volna-e el már az idő arra, hogy fokozatosan és önként, tehát kényszer nélkül maguk a termelők igyekezzenek áttérni helyesebb csomagolásra? Olyanra, a mely bár nem költségesebb, mégis több biztosságot nyújtson a gyümölcsnek és jobban megengedje a vasuti kocsikban a tér kihasználását, mely esetben aztán a szállítási díjak mérséklését is méltán lehetne követelni?

A fedeles, négyszögletes vesszőkosarak — szívesen konstatalom — aligha válnak be, mert készítésük nehéz és így drágák.

De vajjon nem volnának-e alkalmasak az olaszok által általánosan használt négyszögletű, fedeles, kétujnyi széles forgácsból font kosarak? Vagy nem lehetne-e nálunk vállalkozót találni, aki a Kárpátok dus erdőiben valamely alkalmas helyen gyümölcsládák készítésére berendezkednék?

Azt hiszem, erre előbb vagy utóbb a kényszerűség is rávisz bennünket, mert a fokozódó gyümölcstermeléssel a füzvessző-termelés aligha tud sokáig lépést tartani.

Bármilyen legyen is a megoldás, az tény, hogy a jövő azé a gyümölcsös csomagoló berendezése lesz, mely az olcsóság mellett, a szilárdság és a tér-kihasználás követelményeinek is meg fog felelni s arról is gondoskodik, hogy a romlandóbb gyümölcsök — minő a barack is — levegő hiányában meg ne fülledjenek.

*

De még arról is szólni akartam, hogy minő készítmények előállítására alkalmas a kajszinbarack?

Első sorban is ízfőzésre.

Aki ízletes és szép barackkízt akar készíteni, az e célra csak a fáján teljesen megérett és megpuhult gyümölcsöt fogja alkalmazni.

Ha halvány színű ízt akar, úgy a barackot meghámozza, felezi, magját eltávolítja, aztán cukorpor

közé rétegezi tiszta új cserép vagy hibátlan mázu vasedénybe. Ha másnapig hűvös helyen pihentette, hosszas főzés nélkül, enyhe tűzön, folytonos kavarrással izzé készíti el. A ki nagyon finom állományú ízt akar, az cukor nélkül főzi fel a barackot, szitán áttöri s aztán cukorporral főzi izzé. Sokan azonban jobban szeretik az olyan ízt, mely a hámozatlan gyümölcsből cukorral áttörés nélkül készült; ez mindenesetre jobban megtartja a gyümölcs természetes ízét, mint az áttört, mely egyébiránt nagyon is lágy s így a tésztaból igen könnyen kifolyik.

Lehet azonban a kajszinbarackot hámozva és felezve cukorba is főzni. Itt az a fő, hogy az még kemény legyen, különben a főzésnél könnyen szétesik.

Akinek egy kis ügyessége van, könnyen készíthet belőle száraz cukrozott gyümölcsöt is; ezt szokták *kandirozásnak* mondani.

E célból a meghámozott gyümölcs egészben hagyandó s fokozatosan főzendő be mindig sűrűbb és sűrűbb cukorba.

Első nap tehát igen hig cukros vízben jön a tűzre, de csak fölbuggyanásig.

Most cserép tálba s ott marad másnapig. Ekkor a letöltött lébe még cukor jön s azzal főzendő; ha forr, bele jön a gyümölcs, de a fölbuggyanás után megint félre teendő! Másnap és még több napon át — később csak 2—3 naponként — folytatjuk az eljárást, míg a gyümölcs teljesen sűrű cukoroldatba kerül, melyben aztán leköttetés nélkül eltartható. Gyárosok a cukor egy részét u. n. keményítőcukor-szörppel helyettesítik, mely olcsóbb s mely a gyümölcsöt áttetszőbbé teszi. Ösztől kezdve aztán a kandirozás bármikor úgy történik, hogy tiszta cukrot éppen csak annyi vízzel locsolnak meg, hogy ha üstben felforrallják, éppen feloldódják, de a kihüléskor megint kemény kristályos tömeggé meredjen meg. Mikor ez egy üstben forr, akkor a szirupból kiszedett cukrozott gyümölcsöt egy tál vízben a felületén tapadó szörptől hamarosan lemoszuk, lecsöpögtetjük s aztán a forró cukorba dobjuk 1—2 perczre, míg felbuggyan s szűrő kanállal mindjárt kimerítve olyanféle ózozott rácsra teszszük, aminők a tűzhely felett alkalmazott tányér melegítők; pár órai állás után kihül a gyümölcs és meg van kandirozva. Ha ez nem fogyaszthatnák el és később a rajta levő cukormáz megrepedezése folytán mutatós voltából veszítene, le lehet mosni és újra bevonni.

Igy készülnek a híres francia és bozeni cukrozott gyümölcsök.

No még csak azt kell megemlítenem, hogy a hullott s másképpen nem értékesíthető barackból czefrét készítenek, melyből jóféle pálinkát főznek. Ezt a barack-pálinkát szoktuk mi bizonyos nagyzási hajlandóságból: barack-cognac-nak nevezni, amitől az, nem lesz ugyan jobb, de a neve, az mindenesetre egy kissé gyanusabban fog hangzani.

Dr. Györy István.

Az argenteuili spárgatermelés.

A kit a kertészet egyes ágai közelebből érdekelnek és utja Párizsba visz, az igen tanulságos félnapot tölthet el Argenteuilben is, mely spárgatermeléséről, úgy szólva, az egész világon ismertessé vált.

Maga Argenteuil, mely Párizstól északnak, a Szajna folyó mentén fekszik és a párizsi St.-Lazaire pályaudvarból kiindulva, egy kis félóra alatt elérhető, nagyon igénytelen kis városka. Népe, mint a francia földművesek nagy része, általában fürge, dolgos, iparkodó, kevés igényű és takarékos.

Mikor az alig egy kocsis szélességű és épen nem mintaszerűen gondozott össze-vissza haladó utak valamelyikén megkezdjük szemlénket és végig tekintünk egy-egy magaslatról: végtelennek tetsző, szelíden hullámos területeken siklik tova a csodálkozó tekintet. Eleinte hinni sem akarunk saját szemünknek; mert a csupa kis parcellákra osztott földeken nagyrészt rendetlenül ültetett, hogy azt mondjam, törpenövésű szőlőket látunk, a melyek közeiben termeltek a híres spárga. Vannak aztán újabb keletű szép egyenes 1 m. sor és 80 cm. tőtávolságba rakott szőlők; de itt is csak azt látjuk, hogy 4 tő szőlő között egy-egy tő spárga terjeszkedik. Fél hektáron körülbelül 1500—2000 tő spárga és 7—8000 szőlőtő talál elhelyezést és így szorgalmas tulajdonosa tulajdonképpen évenként kétszer szüretel, vagyis kétszer jut pénzhez.

Spárga és szőlő? kérdi az olvasó.

Igen! és pedig minő túltáplált spárga!

Az egyéves gyermekkar vastagságú hajtások nem is tartoznak a ritkaságok közé; mert ilyenek előállítására törekszik minden termelő, lévén az ilyen valóban *szőlő-spárga* Párizsban a legdrágább.

Tovább barangolva, egy-egy parcellán kistermetű cseresnye-, őszibarack- vagy szilva-ültvényre találunk. A fák mind törpék, bokoralakúak, de azért egészségesek és az idén bő termést ígértek. Elvértve fügesorokra is akadunk, a melyek egy sekély árokba vannak ültetve és ágaik két oldalt félívbe terjeszkednek szét úgy, hogy végig láthatunk az egész sor közepén. Azért mivelik így, hogy kétoldalt ősszel lehajlíthassák az ívelten készített árokba és télre könnyen befördhessék földdel.

Sajátságos és az idegen előtt furcsának tetsző mivelés ez. Törpe szőlő, törpe fa és törpe füge, ez is alig metszve, csak a spárga, meg az ismert idomtalan nagyságú kétkerekű francia kocsis, vagy jobban mondva kordély, no meg a francia szorgalom nagy ezen a vidéken!

Hogy ez mind mért van így, annak is megtaláljuk a nyitját abban, hogy *Párizs messze környékén nincs altalaj; hanem mész és gypsz-szikla, a melynek tetejére jó anyánk: a természet és az emberi szorgalom humuszt teremtett és az idők folyamán megnövelte eme réteget 50—60 cm. vastagra*. Ime, nem a francziák találták fel a törpe- és alakfákat, hanem a mindeneket alkotó Isten jósága mutatta meg eme sziklákra települt népnek,

hogy lehet a kopárságon is virágzó emberi kultúrát teremteni!...

Igen, de a spárga és a szőlő közös háztartásba mégis hogy kerültek? Egyszerűen úgy, hogy a forró sülevényes meszes humuszban egyik a másikat védi, lombjaival árnyékolja, felfogja a harmatot, esőt, táplálékot meg ad nekik a gazdájuk bőven, hát élnek vigan és hoznak nagy jövedelmet.

De hát folytassuk szemlénket!

A spárgának ott kiválasztás utján két olyan változatát állították elő, a melyek közül az egyik *korai argenteuili*, a másik meg *késői argenteuili* név alatt nálunk is — többnyire keverten — meg lehetősé el van terjedve. Mindegyiket körülbelül egyenlő arányban mivelik, sokszor vegyesen, néha különválasztva. A késői változat az, mely a hizlaló termelés folytán azokat a csodálatos hajtásokat szolgáltatja, a melyekről fentebb már megemlékeztem.

Mikor tavasszal hajtani kezd a spárgatő, felhalmozzák 40 cm. magasra a földet és midőn a hajtások fejei ezekből a halmokból kibujtak és mint az argenteuili termelő mondja: a nap megszínezte vernyeges fejét szép ibolyaszínűre, akkor vágja le. Kézzel nagy ügyességgel és gyorsasággal kinyitja a halmot és lemetszve az alkalmas száracat, a melyeket egy alföldi garabolyhoz hasonló kosárba tesz, mindjárt fel is halmozza nagy sietve a spárgatőt, hogy a többi hajtások fehérek maradjanak.

Eredeti és céljának teljesen megfelelő a spárgametszőjük is. Képzelnék magunknak egy 10 cm. hosszú és 6 cm. magas, hattyunyakformán meghajlitott kis kapát, a melynek erős fafogantyúja van, másik vége pedig megfelelő hosszúságú nád-vágókés alakját mutatja: és előttünk van az argenteuili spárgatermelő eszköze. A késsel levágja az alkalmas hajtásokat, megfordítja az eszköz kapás végét és ezzel ismét feltöltve a halmot, szaporán halad végig telepén, hogy mire az indulás ideje elérkezett, spárgája meg legyen szedve, osztályozva, kötegelve és kocsira rakva, hogy idejébe érkezzék a még reggeli álmát alvó Párizsba, melynek óriás gyomrát Argenteuil nagyban segít naponként megtölteni, mert a francia sok spárgát fogyaszt.

Igaz, hogy ennek a hosszú spárgaszálaknak tulajdonképpen egy harmada élvezhető; mert a többi kemény fás, mégis egész hosszúságban kerül az a vendéglőkben az asztalra; valószínűleg azért, mert így kényelmesen kézbe fogható, másrésztől meg sokkal mutatósabb, mint a mi aránylag rövid, fehér fejű spárgáink.

Ha a spárga-évadban a kora reggeli órákban végig megyünk a párizsi nagy vásárcsarnokon és kellő biztonságba helyezkedünk: ott látjuk a mi argenteuili termelőinket nagy zaj közepette lótnifutni, a mint óriási garmadákba rakják spárgájukat, mely csakhamar megint eltűnik, hogy a detailkereskedők kirakataiban, vagy a sok vendéglő asztalain várja a végleges eltüntetés processusát.

Midőn végül még megemlíteném, hogy Argenteuilben a spárga két ellensége, a spárgalégy és spárgabogár annyira el van terjedve, mikép ezektől

csak a francia kitartás, szorgosság és energia óvja meg a spárgaültetvényeket (mert enélkül már rég elpusztultak volna a jólétnek ezen kiapadhatlan forrásai): ajánlom, hogy a ki teheti, menjen Argentuilbe; ha mást nem is, de megtanul — dolgozni és okosan takarékoskodva élni!

Sikabonyi.

A faiskolákról és azok üzeméről.

A fanevelésnek, főképen pedig a gyümölcsfák nevelésének egyik lényeges kelléke a faiskola. Jól lehet elszóródott magvakból természetes uton is szaporodhatnak a fák, az ilyenek azonban annyi esélynek vannak kitéve és a velük való bánás oly sok nehézségbe ütközik, hogy ma már a fa-szaporítás ezen egyszerű módjáról még az erdősítések-nél is lemondanak. De a gyümölcsfáknál ezen eljárás már csak azért sem nyerhet általános elterjedést, mert a legtöbb gyümölcsnem magról nemes gyümölcsöt ritkán terem.

Hogy tehát munkánk sikerét a lehetőségig biztosítsuk, nem hagyjuk magára a fácskát, hanem észszerűen megalkotott rendszer szerint irányítjuk annak fejlődését, hogy az úgy történjék, amint céljainknak leginkább megfelel.

A természetes uton elszóródott magból származott és nagy területen szerteszét álló csemeték ilyenén gondozása vajmi nehéz volna; azért ma már a fák szaporítását, a magvetéstől kezdve a teljes kifejlődésig befolyásoljuk és úgy intézzük azt, miszerint a fácskáknak is meg legyen adva a legjobb mód természetes fejlődésükre, másrészt céljainknak is mindenben megfeleljenek.

Ezen célból alakítjuk első sorban a faiskolát, amely arra szolgál, hogy ott a fákat szaporítsuk, neveljük és ápoljuk a fejlődés azon fokáig, amíg azok az állandó helyeikre való kiültetésre alkalmasak lesznek. Azt a területet, amelyet erre a célra rendszerint bekerítünk, nevezzük faiskolának. Ez a terület többféleképen lesz használva; ennek alapján ennek a részeit is többféleképen nevezzük. Azt a részét, a hova a magvakat vetjük el, vagy dugványokat rakunk: szaporító iskolának nevezzük, ennek kisebb részeit vetőágyaknak vagy anyatelepnek. Azt a részét a faiskolának, ahova azokat a gyenge fejlődésű egyedeket ültetjük át, amelyek még a többivel együtt a rendes faiskolába, esetleg oltványiskolába nem ültethetők, mert fejletlen voltak miatt pl. beoltásra stb. még alkalmatlanok, — nevelő vagy erősítő iskolának nevezzük.

A harmadik rész, amely a legnagyobb helyet foglalja el: a tulajdonképeni faiskola, vagy ha ott csupán oltványok volnának: az oltvány-iskola.

Hogy ezen területek minő arányban álljanak, azt a következő számítás alapján határozhatjuk meg.

A szaporító-iskolában, a vetőágyakban a sorokat mintegy 20 cm. távolságra húzzuk egymástól és ebbe a magvakat 3—10 cm.-re tesszük a gyümölcs neme szerint. Eszerint egy magcsemete nyeresésére kell 60-tól 200 négyzetcentiméterig. Egy négyzetméterről tehát kapunk 50—150 csemetét.

Számításba véve, hogy nem minden mag kél ki és nem lesz minden egyes csemete használhatóvá, másrészt pedig a ritkítás céljából kiszedett és más helyre átültetett csemeték szintén felhasználhatók lesznek, — a gyümölcsnemeket összevéve, átlag egy négyzetméterről 100 drb magcsemetére számíthatunk. A magcsemeték mintegy 30%-a kerül az erősítő iskolába, mivel azonban itt egy-egy csemetének kissé nagyobb teret adunk, — ennek alapján erősítő-iskolának körülbelül olyan nagyságu területet kell hagynunk, mint a mekkora a vetőiskola.

A dugványokról való szaporítási módnál az illető fanem természete szerint, azok egy vagy több évig maradnak ugyanazon helyen. Ha már egy év múlva kimennek, sűrűbben duggathatjuk őket; a másik esetben ritkábban. Sűrű az ültetés, ha a sorokat 25 cm.-re és ebben a dugványt egymástól 10 cm.-re tesszük. Egy dugványra kell 250 cm², egy négyzetméterre fér 40 drb.

A ritkább ültetésnél, a hol 25 cm. sor- és 20 cm. tőtávolság mellett egy csemetére 500 cm². esik, egy négyzetméterről 20 drb csemetét kapunk. Számítanunk kell azonban arra is, hogy némelyik dugvány nem ered meg, a másik pedig többféle ártalom folytán nem fejlődik ki használható csemetévé, ami együttvéve gyakorlati tapasztalás szerint 25%-ot tesz ki; azért az ezen célra kiszámított területnek mindig egy negyedrésszel többet kell alkalmazásba venni.

Ha paradicsomi almát, doucint vagy birset feltöltéses bujtással való eljárásra rendezünk be: a sor- és tőtávolság rendszerint egy méter. Egy anyatőnek kell tehát egy négyzetméter terület. Egy töről 10—20, átlag 15 gyökeresedett vesszőre számíthatunk; eszerint ugyanannyira egy négyzetméter terület után.

Az oltványiskolában a két év múlva kikerülő törpe alanyra oltott bokoralaku vagy alakított fák térszükségletét természetesen az alany fajtája és az alak minősége is befolyásolja; 50 cm. sortávolság és 30 cm. tőtávolság mellett egy növényre kell 1500 cm² terület. Egy méterre elfér 6—7 darab.

Magas törzsű fák nevelésénél 4—6 éves forgó mellett 80 cm. sor- és 40 cm. tőtávolság mellett egy fácskára kell 3200 cm². terület, egy négyzetméterre elfér mintegy 3 drb. Egy katasteri holdra 17,990 drb.

Minél korábban kerülnek ki az oltványok vagy csemeték az iskolából, kitünő talajban annál szorosabban lehet ültetni; silány talajban, vagy ha huzamosabb ideig maradnak a faiskola terményei helyükön, — kissé nagyobb teret kell nekik adnunk. A fentebbi adatoktól azonban nagyon eltérni nem szabad, mert minden növénynek kell bizonyos nagyságu földterület, amelyből táplálékát merítse, de szüksége van a levegőre és napfényre is, amelyeket, ha tulsűrű ültetéssel tőle megvonunk, — annak első sorban magunk valljuk kárát.

Faiskolának védett, de nem teljesen zárt helyet kell választanunk. Különösen az uralkodó szelek irányában, — nálunk észak és nyugat felől — kell a heves szelek és vihar ellen védelmet nyujtanunk,

mert ezek az ültetvényben nagy kárt tehetnek. Teljesen zárt hely szintén nem lesz megfelelő, mert itt a fácskák elkényesednek és rajtuk az állati és növényi élősködők könnyebben erőt vesznek, annyi-
val is inkább, mert az elzárt hely az élősködők életfeltételeinek leginkább megfelel. Kedvező a 15°-nál nem nagyobb déli vagy délnyugati lejtő. Északi lejtőn azonban a fácskák könnyen elmohásodnak és a viharoktól szenvednek; keleti lejtőn pedig az utófagyok ártalmasabbak. Egyenletes sík terület szintén megfelel. Meredek helyeken a vízmosás tesz sok kárt és nagy költséget okoz.

A faiskola talaja legmegfelelőbb akkor, ha olyan, mint az abból kikerülő fácskák állandó helye leendő; mert ebben az esetben érzi az meg legkevésbé az átültetést és folytathatja fennakadás nélkül fejlődését. Tudjuk, hogy az egyes gyümölcsnemek a talaj tekintetében más és más igényűek.

A cseresznye, alma, kajszin inkább a szárazabb talajt, a körte, birs, meggy, szilva inkább a nyirkosabb természetű talajt kedveli. A csonthéjas termésűek a talajban több meszet kívánnak, mint az almás termésűek. Nagyon humusos talajban a csonthéjasok mézgafolyást kapnak. Ezen igényeiket, már a faiskola megválasztásánál is figyelemre kell méltatnunk, s ha netán kívánatos volna egymástól eltérő talajigényű gyümölcsnemeknek nagyobb mennyiségben való szaporítása, s ha meg volna ezek fejlődésére külön-külön az alkalmas faiskolai terület: készítsük azt inkább két-három külön helyen. Így ugyan több befektetésre lesz szükségünk és a kezelés is nehezebb lesz, mégis — mert biztosabban érünk célra — tanácsosnak mondhatjuk ezen módszer alkalmazását. Ennek különösen akkor van jelentősége, ha a faiskolák egyes kisebb vidékek szükségleteit hivatják kielégíteni.

Általános faiskolai célra a humuszos és közepkötött agyag- vagy vályogtalaj a legjobb. Csonthéjasoknak a márgatalaj is jó.

Legalább 80 cm. mély és jó trágyaerőben levő legyen. Vizes, köves vagy sziklás alatalaj, ha ez 80 cm.-nél magasabban van a talajban, nem jó.

Régebben azt tartották, hogy a faiskolát silány talajon létesítsük, mert ha innét a fákat jobb talajba ültetjük majd át, — annál vigább tenyészetnek fognak azok indulni. Ámde a tapasztalás sajnos igazolta ezen feltevés téves voltát. A rosz, sovány talajban a fácska nem kapja meg a fejlődéséhez szükséges tápanyagot, ennél fogva nem fejlődik jól; csenevész, beteges lesz és kevésbé áll ellent a különféle káros behatásoknak. Az ilyen fát bármily jó talajba ültessük is át, az olyan szép, erőteljes és jóltermő példány többé nem lesz, mint ha természet-szerű módon fejlődött volna. Viszont az igen tápdu pl. tulságos televénytartalmu és nyirkos talaj szintén nem kedvező, mert benne a fák buján tenyésznek ugyan, de puha szervezetűek maradnak, könnyen elfagynak, az állati és növényi élősdieknek nem állnak ellent, sőt rosszabb minőségű állandó helyre kerülvén, nem lesznek képesek elég gyorsan alkalmazkodni s ezért fejlődésük rendellenes is lesz.

A faiskolát emberi és állati kártételek — főképen a nyulak — ellen be kell keríteni.

Kerítésre alkalmas a fal, deszka, lécz, fonás vagy élősvény. A fal drága; a lécz elegendő védelmet nem nyújt; a fonott kerítés jutányos, de rovarok tanyája; az élősvény lassan készül el, nagy teret foglal, alulról gyakran felkopaszodik, minélfogva legkivált a nyulak ellen elég védelmet nem nyújt, mindezekon felül pedig tanyát ütnek benne növényi és állati ellenségek, — ezért ennek az alkalmazása sem ajánlatos.

A deszka kerítést tartom a legmegfelelőbbnek, mert e mellé czélszerűen lehet rácsos fákat alkalmazni, amelyek termése a kerítés költségeit pár év alatt megtéríti.

A faiskola legyen a lakóházhoz vagy a községhez közel, hogy itt a napnak egyes szabad óráit is eltölthessük. Legyen lehetőleg valamely vasuti vagy gőzhajó állomás közelében, lehetőleg országot mellett, mert ilyen módon tetemes költséget takarítunk meg; amire annál is inkább tekintettel kell lennünk, mert a vasutig vagy hajóig a faiskola tulajdonos viseli a költségeket, amely körülmény tetemesen teheti olcsóbbá vagy drágábbá természeinket; már pedig a kelendőség tekintetéből nagyon kívánatos, hogy lehetőleg olcsón adjuk azokat.

Ha ezen szempontok figyelemmel tartása mellett, a faiskola helyét megválasztottuk, annak beosztásához foghatunk.

A beosztás annak rendeltetése szerint igen különféle lehet.

A 22. sz. ábrán egy faiskola beosztását mutatom be, amely egy a kertészet, különösen pedig a gyümölcsstermelés terén már előhaladott vidéken van és amelyben nemcsak magastörzsű gyümölcs és díszfák vannak, hanem különféle törpe gyümölcsök és díszcserjék is, hogy a közeli vidék lehetőleg minden ilyenmü szükségletét kielégíthesse. A faiskola jellege a magántulajdon, de ilyenformán lehet berendezni valamely egyleti sőt községi kertet is. Ezen utóbbira vonatkozólag meg kell jegyeznünk, miszerint még nem érkezett el ideje annak, hogy a községi faiskola ilyen sokoldalú legyen, annak ma még leginkább a vadalanynokra oltott magas vagy félmagas törzsű fácskák termesztésére kell szorítkoznia és ezekből is főképen azokat a fajtaikat szaporítani nagyobb számban, amelyek az ottani vidék jellegének megfelelnek, ott jól díszlenek, vagy amelyek termesztése ott indokolt.

Ezen, csak példaképpül felhozott faiskola a vasuttól két kilométernyire, közvetlen az országút mellett van. A következő terményeket természet-
jük benne.

Almákból: 6 éves forduló mellett *vadalanynon* magas-, közép- és alacsony törzsűeket. *Doucín* alanyon 3 éves fordulóban bokoralaku törpefát és szárnyas fákat. *Paradicsomi alma* alanyon 2 éves kulturában füzfát.

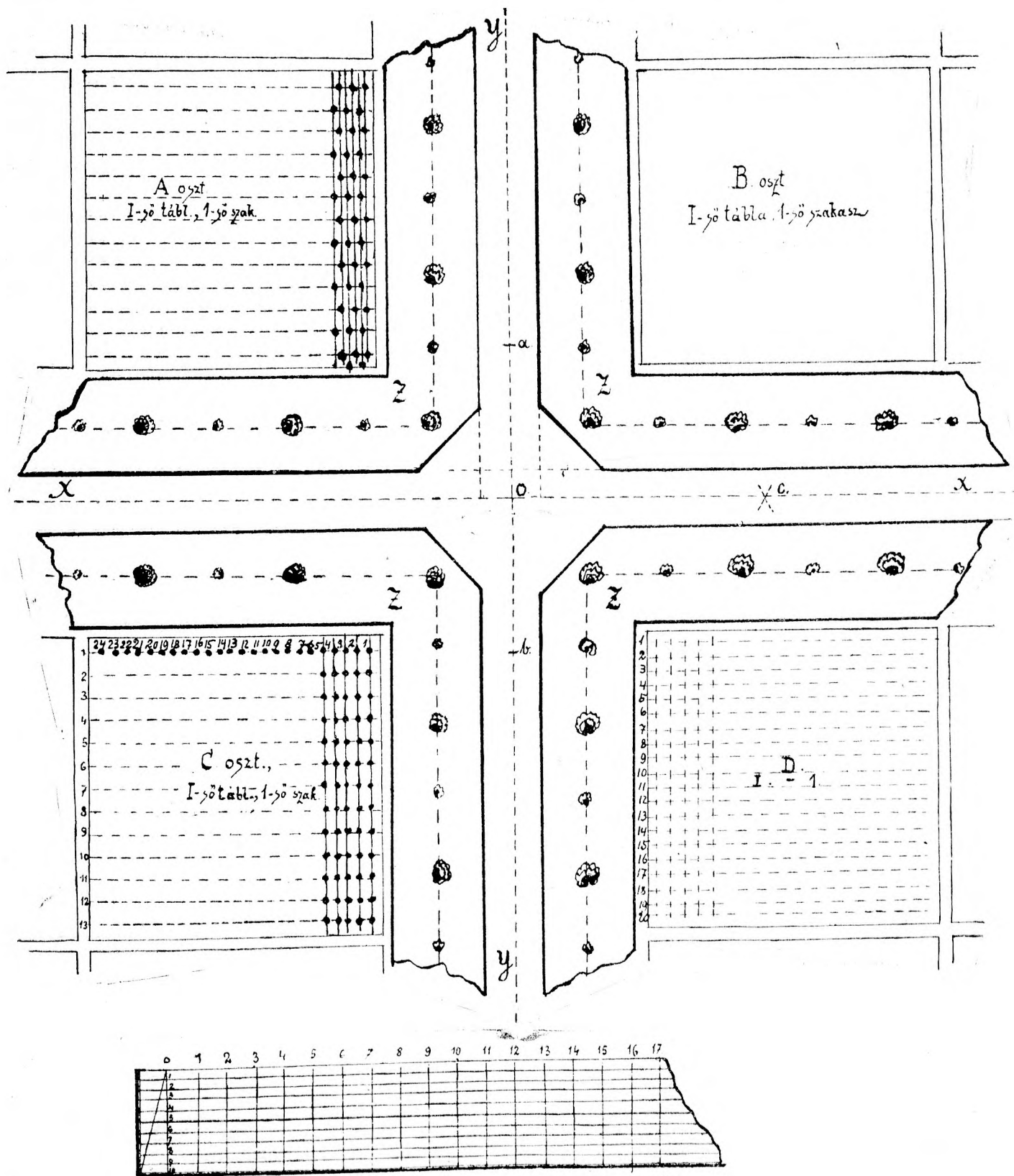
Körtéből vadalanynon 6 éves fordulóban ugy, a mint az almánál. *Birsalanyon* bokoralaku törpe és alakfákat 3 éves fordulóban, és füzfát 2 éves fordulóban.

Cseresnyéből és meggyből *vadallyon* 4 éves fordulóban, magas, közép és alacsony termőfákat és Osztheimi meggy alanyon törpefákat.

Kajszin- és őszibarackból *vadallyon* 3 éves fordulóban, szilva, mandula és saját alanyon félmagas és alacsonytörzsű és bokoralaku fákat.

Azokat a gyümölcsnemeket, amelyeket lehet, közvetlen magról is szaporítjuk.

Diót, gesztenyét mint magas törzsűeket, a birset, naspolyát és mogyorót bokoralakban szaporítjuk. Málnát, egrest és ribizkét a szegélyágyakon és a kerítések mellett szaporítunk.

22. ábra.

Szőlőből csupán a vidéken elterjesztésre nagyon kívánatos csemege- és borfajtákat inkább csak bemutatás végett tartunk. Ezenkívül diszfákat és diszcserjéket is termelünk néhány fajban.

Ha a faiskola helyét czélunknak megfelelőleg megválasztottuk, hozzáfoghatunk annak beosztásához és berendezéséhez.

A beosztás tekintetében főképen arra ügyeljünk, hogy a táblák és ennek szakaszai szabályos mértani alakot, valamely négyzetet vagy téglányt képezzenek és területük lehetőleg egy kikerekített egész legyen, mert így az anyag- és munkaszükséglet könnyebben kiszámítható és a munkát is jobban lehet ellenőrizni. Költség és hozam előleges számítása szintén meg van így nagyon könnyítve. A 22. ábrán bemutatott faiskolát két főút szeli, az egyik hosszirányban, a másik erre merőlegesen keresztirányban halad. Ezek az utak kettős vonallal vannak jelezve. Ezek által az egész terület négy osztályra *A*, *B*, *C* és *D*-re van felosztva. Mindegyik osztály lehetőleg egyenlő nagyságu táblákra van osztva, a melyeket a vastag vonalak határolnak. Mindegyik ilyen tábla, aszerint amint a terület engedi, 20 egyenlő szakaszra van osztva, a melyek hosszúsága és szélessége egyenlően 10—10 méter, eszerint egy ilyen szakasz területe éppen 100 négyzetméter (m^2), a mi az újabb területmérték szerint éppen egy *ár*.

A jelen esetben azért is ezt a méretet választottuk, mert a faiskola legnagyobb részét a magas törzsű fák foglalják el, a melyek jobbára 6 éves forgóba lesznek nevelve és egymástól 80 cm. sor- és 40 cm. tőtávolságra vannak ültetve. Egy-egy szakaszban ezen méretek alapján van 12 sor és minden sorban 24 tő; egy szakaszban tehát, ha az elültetett példányok mind megmaradnának, 288 darab. De megfelel ez a méret a hároméves forgóba nevelt törpe fáknek és cserjéknek is, mert ezeket 50 cm. sor- és ugyanoly tőtávolságra ültetjük és elfér egy szakaszba 20 sor és minden sorba 20 tő. Teljes állás mellett van tehát egy szakaszon ezen sor- és tőtávolság mellett 400 drb fácska.

A táblák méretei a gyalogutak szélességével nagyobbak, szélességben negyven és hosszirányban az ötven méternél. Ennél nagyobb méretet nem tanácsos alkalmazásba venni, mert ötven méteren túl már nehéz az ültető zsinórt, csak kis szél mellett is, egyenesre kifeszíteni. Eszerint minden tábla lehetőségig 2000 m^2 termőterület és még 110 m^2 gyalogut.

A két főút, a melyek a 23. ábrán *y—y* és *x—x*-el vannak jelezve, két méter szélesek, és mert kocsival is közlekednek rajtuk, makadámszerűleg ki vannak kövezve. Mind a két főút mentén 3—3 m. széles szegélyágy van, a melyen egymástól öt méterre ültettük azokat a fanemeket, a melyeket szaporítási szoktunk, hogy ezekről megszédhessük a nemesítéshez szükséges anyagot. Addig míg ezek teljes kifejlődésüket eléri, még minden két fa között egy-egy ribizke vagy egres bokor is van, a melyekről bujtásokat készítünk. A szegélyágy fennmaradó üres helye szamóczával lesz beültetve. A táblát elválasztó utak egy méter szélesek, kövezve nincse-

nek, sem pedig forgatva nem lesz a talajuk. Azok a gyalogutak, a melyek a táblákat szakaszokra osztják, 30 cm. szélesek, ezek talaja forgatáskor szintén forgatva lesz. Ha a czélszerűség úgy kívánja ezeket is beültethetjük. Igen czélszerű, ha ezen utak végét a táblák szélén állandó czövekekkel jelöljük meg.

Az ilyen módon való beosztást a következőképen eszközöljük. Mindenekelőtt kitűzzük a 23. ábrán látható főút *y—y* tengelyét. Ennek középpontjára, vagy oda, a hová a czélszerűség éppen kívánja, megszerkesztjük a másik főutat a következőképen. Attól a ponttól, a hol a kereszteződést kívánjuk, ábránkon az *o* pontnál lemérünk az *y—y* vonalon a *o* ponttól egyenlő hosszúságu részt. (A 23. ábra szerint *a* és *b* 5—5 m.) Most a láncz vagy zsinór egyik végét előbb az egyik (23. ábra *a*) ponton megerősítjük és kifeszítjük. A másik végéhez egy karót erősítünk és egy körivet írunk vele le. Azután a másik pontra erősítjük meg és ebből írunk le ugyanazon hosszúsággal egy körivet, a melyek egymást *c* pontban metszik.

Ha most ezen *c* pontot az *o* ponttal összekötjük és meghosszabbítjuk megkapjuk a másik főút *x—x* tengelyét; ki lehet ezt tűzni minden derékszög kitűzésére használni szokott műszerrel.

Most az ut szélét úgy kapjuk meg, hogy ezen tengely vonalaktól jobbra és balra egy-egy métert lemérünk mindkét végén és kitűzzük itt az egyenes vonalakat, a melyek az ut tengelyével és önmaguk között is párhuzamosak. Ezután kitűzzük a három méter széles szegélyágyakat, azután a szegélyágyak mentén elvonuló 30 cm.-t a gyalogutnak. Ettől mérjük most az első táblát, ha innét lemérünk pontosan 10 métert; ezután ismét hagyunk 30 cm.-es csikot utnak és így folytatjuk ezt, a míg a tábla hosszu irányában 5 szakaszt, szélességében négy szakaszt le nem mértünk. Hosszában az ötödik, szélességében a negyedik szakasz után lemérjük a táblásutak egy méter szélességét és így folytatjuk ezt, amíg az egészzel el nem készültünk. A beosztást mindig a főutak keresztezési pontjától kell kezdeni minden irányba, hogy a már nem teljes méretű szakaszok szélről maradjanak. A kerítés mentén egy méter széles szegélyágyat hagyunk és ebbe 5—5 méter távolságra rácsos anyafákat ültetünk. Azon szegélyágy előtt mindenütt egy méter széles utat hagyunk.

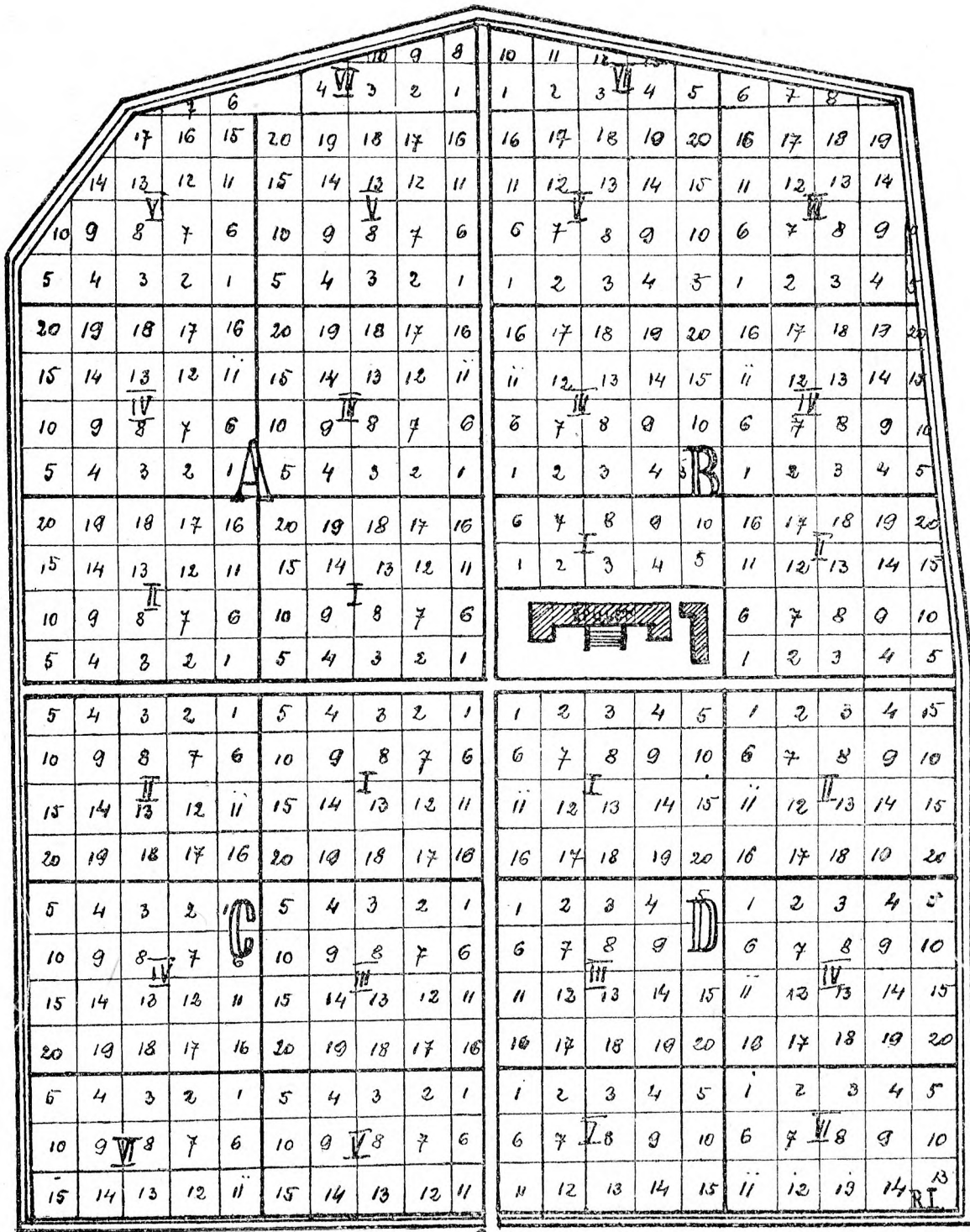
A főutak keresztezésénél a szegélyágyat le kell csonkítani, hogy maradjon hely, a hol a kocsik esetleg kitérhetnek vagy megfordulhassanak. Ide helyezük e mellé a kutat és épületet is. Az épületet azért tanácsos ide tenni, hogy minden részéből az iskolának egyenlő távolságra legyen, ne kelljen az épületből ki- és bejárással sok időt fecsérelni.

Ha a beosztással elkészültünk, — a berendezéshez foghatunk. Alapelvül kell tekintenünk, hogy egyoldalú használat mellett a talaj, még ha jól trágyázzuk is, sokáig ugyanazon kulturnövényt nem termi jól, mert a talajuntság jelentkezik. Elfogynak a talajnak azok a táplálékai, amelyet a folytono-

san tenyésztett ugyanazon növény kimerített, de fel-
léphetnek és elszaporodhatnak azok az állati és
növényi ellenségek, amelyek az állandó növényt
kiválólag kedvelik és amely kedvtelésüknek a növény,
a mi sajnálkozásunkra, áldozatul is eshetik.

Ugy kell tehát berendezni, hogy ha pl. magas-
törzsű fák nevelése mellett az alma- vagy körte-

fáska 6 év múlva az iskolából kikerül, arra a
helyre ne megint fát ültessünk, hanem termeljünk
abban zöldségféléket vagy takarmányt egy-két évig,
esetleg tovább is, és csak azután kezdjük újból ott
a faiskolát. Különösen igen nagy jelentősége van
ennek ott, a hol állandóan akarjuk telkünket erre
a célra használni. Ezek szerint, ha magas törzsű

Stapra

0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 m.

23. ábra.

alma- vagy körtefát termelünk, ezeknek teljes faiskolai kifejlődésükre 5—6 év kell. Ha ugyanazon életkoru fácskákból egy-egy szakaszon termelünk, akkor erre a célra kell 6 éves termelés mellett 6 szakasz és még kettő, a melyen, a mig a sor rájuk kerül, zöldséget, kapás növényt vagy takarmányt termelünk. Csonthéjas termésűek 3—5 év alatt fejlődnek ki, azért ezek részére a fácskáknak 3—5 szakaszt és ehhez még egy-két szakaszt a közbeeső termesztésre kell meghagyni. Így tehát ezeknek 5—7 szakaszra leendő szükségük.

Az általam bemutatott faiskola a következő elv szerint van berendezve. Hat évig egymás után faiskolának használjuk a talajt. Ha olyan fanemet termesztünk, a melynek kifejlődésére nem kell 6 év, akkor csoportosítunk vagy két-három évi kulturát igénylőt, mint pl. a törpe bokoralaku fákat, vagy egy négy- és egy kétéves kulturájút, pl. a diót és őszi barackot. Ezután négy évig nem jön fa ugyanarra a helyre, hanem addig egy két- és több éves zöldséget termelünk, esetleg kapás növényt avagy takarmányt. Lehetőleg arra iparkodunk, hogy az ilyen közbeeső művelés céljaira használt terület az egész faiskola területén át annak egyik vagy másik irányában egy vonalban legyen, hogy így szánthassunk is a kézi erő megtakarítása céljából. Más tekintetben azért is hagyunk 4 évet az ilyen közbeeső termelésre, mert itt a zöldségféléknek is igen jó piacuk van és ezen változatos termesztéssel állandósítjuk jövedelmünket, továbbá mert ilyen eljárás mellett célszerűen vethetünk már luczernát is, amelyre, mint jó takarmányra és talajkimélő növényre van szükségünk.

(Folytatjuk.)

Révész István.

A ribizke és köszméte zöld bujtásokról való szaporításáról.

Most, midőn ezeknek a hasznos, de nálunk nem eléggé méltányolt bogyótermésű cserjéknek gyümölcseit leszedtük és megjelöltük a szebb fajtákat, elérkezett egyúttal ideje annak is, hogy azok egyik célszerű és biztos sikerű szaporítás-módját, t. i. a zöldbujtást alkalmazzuk.

Az eljárás maga nagyon egyszerű és így bárki által végezhető, a mennyiben ehhez más sem kell, mint egy kis kézi-kapa, néhány kosár televényes porhanyó föld és egy csomó 15—20 cm. hosszú fakampó. Így felszerelve, a szaporítandó cserje körül készítünk egy 20 cm. széles és ugyanolyan mély körárkocskát, olyan formában, hogy az árkokcska belső oldala meneteles, a külső pedig egyenes falú legyen, mire nehéz kötött agyagban a magunkkal hozott porhanyó földből 6—8 cm. vastag réteget elterítünk és már most az ideai zöldhajtások közül azokat, a melyek elegendő hosszúak, egyenkint kézbe fogva úgy fektetjük le az árokba, hogy azok egy szabályos félvét képezzenek, egyúttal pedig a végek 4—5 levéllel együtt a befödés után még künn maradjanak. Ezután egy kampóval az árkokcska fene-

kéhez rögzítjük a lehajlított hajtásokat, utána pedig beiszapoljuk és ezzel eme műveletet befejeztük. A bujtások készítésében járatosoknak az is ajánlható, hogy mielőtt a hajtást lekampózzák, a hajtást vigyázva gúzszerűen megcsavarják, vagy egy felfelé irányzott és a bélcatornán innen maradó bemetszéssel lássák el és így takarják el. Ennek a műveletnek t. i. az a célja, hogy a rendes nedvforgást korlátozza és ezáltal gyökérszaporulatot eredményezzen. Ugyane célból szokták mások ismét a gyűrűzést végezni, vagy egy sodronydarabbal a hajtásnak illető részét átkötni. A legelőször említett eljárás lévén azonban a legegyszerűbb és a célznak teljesen megfelelő, azért ez a legajánlatosabb.

A zöld hajtások további gondozása ezután már csak abból áll, hogy szárazság idején ritkán, de ekkor áthatóan megöntözzük és a gyomtól tisztán tartjuk.

Igy eljárva, a legtöbb őszi gyökeret képez, sőt egy némelyik el is ágazódik, úgy hogy szabályos koronáskát képez, mire levélhullás után a bujtásokat vigyázva kibontva és az anyatőtől elmeteszve, állandó helyükre, lehetőleg mélyebbre mint annakelőtte állottak, elültetjük. A megfelelő gondozásban részesítve, a második-harmadik évben meghozzák első termésüket.

Ez a ribizke és köszméte szaporításának legelterjedtebb módja. Nagyon természetes, hogy ezenkívül alkalmazható még ez időtájt a *feltöltéses és a sugaras, vagy úgymondott: chinai-bujtás*, a melyek azonban már nagyon kedvező körülmények között szolgáltatnak őszi kielégítő eredményeket. Végül csak úgy mellékesen említem fel, hogy félárnyékos helyen augusztus közepe felé még zöld dugványok is készíthetők a szóban levő bogyótermésű cserjékből, a melyek ismét egy év múlva válnak kiszedhetőkké és mint erőteljes és formás kis bokrok találnak felhasználást.

Mindezekből látható tehát, hogy ezeknek a hasznos gyümölcsstermő cserjék szaporításának számos módja van és így mi sem áll utjában annak, hogy jó és szép nagygyümölcsű fajtáinkat gyorsan elszaporítsuk, a sok silány fajtát pedig fokozatosan termelésünkben kiküszöbölve, a keresettebb fajták terméséből eléggé hálás mellékjövedelemre tegyünk szert; mert a nagyobb városok piacain egy kis puttony — 15—16 literes — 3—4 koronán értékesíthető.

S. A.

Közhasznu kérdések és feleletek.

109. *Kérdés.* Melyik füz-féleség az, a melyikből jó és erős élősövény készíthető, ezenkívül fonásra és kötözésre is alkalmas és emellett még csinos is?

Huszt.

T. E.

109. *Felelet.* Azok a füz-féleségek, a melyek erős növéseik, jó kerítést képeznek; de már fonásra és kötözésre kevésbé alkalmas a vesszejük, úgy hogy csak durvább munkára lehet használni. Az ilyen mint kötöző-anyag törékeny. Ilyen erős növéseik: a *Salix cannabina*, *Salix viminalis*

regalia, *Salix alba*, *Salix vitellina flava*. A gyengébb növények jó fonó- és kötöző-anyagot adnak, de a kerítés ezekből gyengébb. Mindkét célnak talán megfelelnek a következők: *Salix viminalis purpurea*, *Salix vitellina purpurea*, *Salix vitellina aurea*. Ez az utóbbi volna talán még a legmegfelelőbb.

110. Kérdés. Községünk szilvafait a Rovartani Állomás értesítése szerint a *Lecanium prunastri* nevű paizstetűfaj lepte el; ha ezen faj ellen való védekezés a »Gyümölcskertész«-ben nem jelent volna meg, kérem az ellene való védekezési módot közölni.
Czibakháza.

110. Felelet. A *Lecanium prunastri* nevű szilvafa-paizstetűfaj ellen egészen olyformán szokás védekezni, mint a gyümölcsfák törzsein és ágain fellépő bármely más paizstetűfaj ellen; ezen védekezési mód pedig a »Gyümölcskertész«-ben ismételtelen volt már közzétéve. Sziveskedjék ebből a czélből lapunknak f. évi 126-ik lapján megtalálható 107-ik számú feleletet elolvasni.

111. Kérdés. Kérem a beküldött szőlőhajtások betegségét és a védekezés módját velem tudatni.
Csongrád.

111. Felelet. A beküldött szőlőhajtásokat a *Sphaeloma ampelinum* nevű gomba támadta meg, ettől erednek a világos színű bemélyedt foltok; a betegség neve fenésedés = foltos antraknózis. Tessék ellene a baj továbbterjedésének meggátlása végett kénvirággal védekezni, olyformán, mint a hogy a lisztharmatgomba (*Uncinula spiralis* = *Oidium Tuckeri*) ellen szokás. Más esztendőben ezt a védekezési módot azonnal kell alkalmazni, a mikor a betegségnek legelső nyomait észreveszik. Az első kénporozás után 8 napi időközökben még két ízben kell az eljárást megismételni.

112. Kérdés. Kérem a beküldött őszi- és kajszinbarackfa leveleinek betegségét és a védekezés módját velem tudatni. Eddig az Aschenbrandt-féle pornak oldatával előírás szerint permeteztem, eredménytelenül.

112. Felelet. A beküldött őszibarackfa-leveleken a *Cercospora* nevű gomba pusztít; az eddigi kísérletek szerint azonban jó lélekkel ajánlható védekezési módot és anyagot, a hiábavaló költségkimélés szempontjából nem merünk ajánlani. A kajszinbarackfa-leveleket a *Clasterosporium amygdalarum* nevű gombafaj támadta meg; védekezési szempontból itt is tétlenül állunk vele szemben.

113. Kérdés. Kérem a beküldött meggyfagálnak betegségét megvizsgálni és a megfelelő védekezésmódot tudatni.

113. Felelet. A beküldött meggyfa-hajtást a *Monilia fructigena* nevű gomba támadta meg; ellene komolyan számbavehető védekezési módot egyelőre nem tudunk ajánlani, mert a megfelelőknek jelzett és leírt védekezési eljárások a M. kir. kertészeti tanintézetben végrehajtott rendszeres és

ismételt kísérletek után sem csökkentették a szőben forgó bajt, sőt egyes fák az még fokozottabb mértékben jelent meg.

114. Kérdés. Kérem a beküldött szőlőlevelek sárgulásának az okát velem tudatni és hogy miként védekezzen ellene?

114. Felelet. A beküldött szőlőleveleknek a sárgulása komolyabb természetű lévén, egyelőre csak annyit közölhetünk, hogy semmiféle paraszítát a leveleken nem találtunk, a mely ezen elváltozást (chlorosis) okozta volna. Lehetséges, hogy túlnedves talaj okozója ennek, ha pedig feltevésünk téves volna, akkor mindenesetre a tőkefej vagy pedig a gyökérzet beteg. Tessék egynéhány komolyan beteg tőkének a gyökérzetét megnézni és ha a rendes fejlődéstől bármilyen tekintetben eltérő jelenséget észlelne, tessék azt hozzánk juttatni, hogy közelebbről megvizsgálhassuk és megfelelő tanácssal szolgálhassunk. Ha ezen feltevésből kifolyólag sem lehetne a baj okát megtalálni, akkor kétséget kizárólag csak a talaj kedvezőtlen összetétele lehet fenforgó körülmény.

115. Kérdés. Kérem a beküldött fakérget és rovarát megvizsgáltatni és az ellene való védekezést velem tudatni. A fa 5 éves és az idén legszebb virágzásban volt. Virágzás után elkezdett hervadni és most vettem észre, hogy a kérdéses almafát ezen rovarok bántják. A fa kérgét átlyukasztják és a nedv csak úgy folyik ki a fából, a mely pusztulását okozza. A fa törzse van legjobban megtámadva.

115. Felelet. A beküldött megrongált almafakéregben a *Scolytus Pruni* Ratz nevű bogárfajt állapíthattuk meg, mely a kéreg és a fatest között szokott élni és meneteket készíteni. Védekezés céljából tessék a fák törzseit és ágait sűrű mézstejjel bekenetni.

116. Kérdés. Miután az idén rácsos körtefáimnak, melyekből 250 darab van a kertemben elültetve, ugyszólván majdnem a felét egy levélbetegség lepte meg, — a mely beteg levelekből mellékelve vagyok bátor 5 darabot beküldeni — azon alázatos kéréssel jövök, méltóztatna ezen betegséget megvizsgáltatni és velem tudatni: minő betegség ez és miként lehetne ezt megakadályozni vagy gyógyítani.

116. Felelet. A beküldött körtefa-leveleken egy atkafaj: *Phytoptus piri* okozza a fekete színű foltokat. Erre vonatkozólag tessék a »Gyümölcskertész« f. évi 102-ik lapján közölt 71-ik számú feleletet elolvasni.

117. Kérdés. Rózsafáimat egy rozsdabetegség bántja; mi okozza és hogyan kell védekezni? Őszibarackfáimon zöld tetvek szaporodtak el, mit tegyek ellenük?

117. Felelet. A beküldött rózsafáimban a *Phragmidium rosarum* nevű rozsdagomba pusztít erős mértékben; tessék a beteg leveleket mind

leszedetni és elégettetni, utána pedig tessék az egész koronát 2°/_o-os bordeaux-i oldattal megpermetezni. Az őszibarackfák zöld levéltetvei ellen tessék thanatonnal vagy quassiafőzettel permeteztetni úgy, a mint azt a 89. számú feleletben röviden és egyik f. évi számunkban önálló közleményben ismertettük. A permetezést száraz és derült időben kell végeztetni, ha pedig a permetezést véletlenül nagyobb esőzés követné, akkor a permetezést meg kell ismétetni. Minthogy a levéltetvek tömegesen a levél fonákján tartózkodnak, a permetezést végző egyének nem szabad felületes munkát végeznie. A levéltetves fák továbbra is szemmel tartandók és szükség esetén több ízben permetezendők.

Sch.

118. *Kérdés.* Községünk almafáit rohamosan támadja meg egy betegség; kérem a beküldött hajtás leveleit megvizsgálni és a betegség nevét, a védekezés módját velem tudatni.

Mágoos.

K. R.

118. *Felelet.* A beküldött almafa-hajtásokat a Sphaerotheca Castagnei nevű gomba támadta meg, a betegségnek neve: lisztharthatbetegség, mely gyümölcsfákon meglehetősen gyakori, sőt néha igen nagy mérveket is ölt. Védekezni kénporozással lehet ellene, mely célra legjobban a kénvirágot használhatjuk; a kénporozás fujtatóval vagy porozó-bojttal történhetik, mindenkor derült és száraz időjárásban. Különös gond fordítandó a fiatal hajtásrészek kénporozására; kéthetenként az eljárást még két ízben meg kell ismétetni.

Sch.

119. *Kérdés.* Egyik almafámon a gyümölcs zölden (éretlen korban) elrothad; mi az oka? mit tehetnék ellene?

Nagy-Dorogh.

S. J.

119. *Felelet.* Az almának és egyéb gyümölcsöknek kért romlását sokféle körülmény, főleg több gombafaj hatása idézi elő, melyek ellen különkülön módon védekezhetünk, némelyik ellen pedig éppen semmit sem tehetünk. Valószínű, hogy *Monilia fructigena* nevű sárgás színű penész lepi meg az almákat; bizonyosság kedvéért azonban szükséges, hogy 1—2 gyümölcs vizsgálat végett kezeinkhez jusson.

Sch.

120. *Kérdés.* Lehet-e öreg szőlőtőkét más helyre átültetni úgy, hogy megmaradjon és milyen eljárás szükséges ennek végbeviteléhez?

121. *Kérdés.* A község főterét óhajtjuk cserjével és élősvénynyel beültetni. A talaj nem a legjobb és környékünkön az eper- és akácza a leghoszszabb életű; kérdés mely cserje és élősvény lenne a legalkalmasabb és hol tudnók azt beszerezni.

Vilona.

Előljáróság.

120. *Felelet.* Idősebb szőlőtőkék átültethetők ugyan, de ezt rendszeren annyira megsínylik, hogy a jó gyökeres vessző vagy oltvány a legtöbbször elhagyja azokat növekedésben. Az átültetést úgy kell végezni, hogy tavasszal, a nedvforgás megindulása előtt, óvatosan kiássuk a tőkét, a földet róla lerázva megmetszük a gyökereket és új helyén úgy ültetjük egy megfelelő hosszúságú és 40 cm. mélységű árokba, hogy a tőkefej, mint a döntésnél, az

árok fenekére kerüljön, felfelé pedig új tőkefej képzése céljából, egy ép szemű vessző kerüljön, mire az egészet beiszapolás után, jó földdel befödjük.

121. *Felelet.* Ha a község főtere nincsen körülkerítve valamely korláttal, úgy ezt kell először is megtenni; azután őszre az egész területet kis park formán beosztani és a földet ott, a hová fák és bokrok kerülnek, 80 cm. mélyen felrigolozni, esetleg ez alkalommal a földet meg is javítani. Ugyancsak ősszel készíthetők el még a kis parkban vagy ligetben az utak is. Mikor ez mind megvan, akkor ki kell számítani, mennyi fára és cserjére lesz szükség, szintugy az élősvény készítéshez való fából vagy cserjéből mennyi kell. Időközben megjelenik a »Gyümölcskertész«-ben a magas miniszterium által ingyen kiadható fákra és cserjékre vonatkozó hirdetés, melynek alapján kérelmezhetik — feltéve, hogy ilyenek lesznek kiosztva — a következő fákat és cserjéket: *Gleditschia triacanthus*; ebből szép élősvény készíthető, azonkívül az állatok rongálásának sincsen annyira kitéve, mint pl. a szederfa, és talajukban jól fog tenyészni. *Cytisus*, *Caragana*, *Colutea*, *Spirea*, *Ribes*, *Syringa*, *Lonicera*, *Philadelphus*, *Ligustrum*, *Amorpha* és hasonló cserjék szinte jól fognak ott tenyészni, csak arra kell ügyelni, hogy nagyság szerint csoportosítva kerüljenek ültetés alá. A fák közül: a Lógesztenye, Akácza, Berkenyefa, Hársfa, Sophorfa, Juharfa, *Eleagnus* és *Celtis* hasonlóan fognak ottan diszteni és így a felsorolt fa- és cserjefélékből elég takaros ültetvény létesíthető, mely a község díszére fog szolgálni.

A.

122. *Kérdés.* A fenyőmagvak vetésére mely időszak a legelőnyösebb s mely eljárás a legcélszerűbb? Szándékom volna több fajtát tenyészteni, nevezetesen *Pinus*okat és *Larix*okat.

Zalabér.

Cs. J.

122. *Felelet.* *Pinus* és *Larix* magvakat áprilisban szokás vetni; a magvakat csak annyira kell betakarni, hogy a szél el ne hordja. A földolog az, hogy a magágyak ki ne száradjanak s éppen ezért célszerű magágyul félárnyékos helyet választani és a talajt állandóan nyirkosan tartani. A magcsemeték átültetésének ideje szintén április.

Rd.

123. *Kérdés.* 1. Almafáim közül — különösen a későiekből. — az idén sok elsárgul; a levelek a csúcsajtásokon áttetsző világossárgák lesznek, később megbarnulnak és lehullanak. A levélhullás a hajtás végén kezdődik és innen terjed lefelé; mi ennek az oka, vajjon nem-e az idei tavaszi hideg időjárás és a késői fagy? — 2. Szőlőmben egyik táblában a májusi fagy nagy kárt okozott; az elfagyott tőkék újból hajtottak, leginkább fejből. A tábla egyik felén lévő rész azonban — a tőkéknek mintegy fele — feltűnő sárga hajtásokkal bír, míg a másik oldalon a tőkék hajtásai a szokott zöld színűek. Mi okozhatja e szokatlan elváltozást? — 3. Néhány tőkém minden évben igen sok fürtöt hoz, azonban virágzás előtt a fürt száráról az egyes kocsányok elsárgulva lehullanak, úgy hogy a fürt csupasz szára marad meg, a mint az a mellékelt

mintán is látható. Mi okozhatja a fürtök pusztulását és miként lehetne a baj ellen védekezni?

Sztanisics.

N. M.

123. Felelet. 1. Az almafák csúcshajtásainak elsárgulását és a levelek lefelé haladó fokozatos elhullását így látatlanban ugyan teljes határozottsággal nem vezethetjük vissza a biztos okra, azonban alig tévedünk, ha a leírás alapján az alsó talaj kedvezőtlen voltára gyanakodunk. Mikor az alsó talaj nagyon nedves, vagyis mikor a talajvíz eléri a gyökereket, — vagy ha az alsó talaj köves, kavicsos vagy szikes, szóval a gyökerek egészséges fejlődésére és táplálására alkalmatlan, sőt azokra káros — akkor szokott a gyökerek kóros állapotának arányában a szóban forgó jelenség bekövetkezni. — 2. A szőlőtábla egyik oldalának említett levélsárgulását többféle körülmény okozhatja. Maga a filloxera is, melyről irni méltóztatott, hogy védekezzék ellene. Tessék csak visszagondolni, vajjon nem alkalmatlan időben végezték-e a gyéritést s egyáltalában nem történt-e a szénkénevezés körül valami mulasztás? Mindenesetre szükséges lesz 1—2 olyan tövet gondosan, hajszálygyökereivel együtt, kiemelni, a melyeken a kóros állapot erősen és jellegzetesen fellépett és a gyökereket filloxerára megvizsgálni. Ha sok van rajta, még most is meg kell azt haladék nélkül szénkénevezni. — 3. Az a néhány tőke, mely évenként bőven virágzik, de nem terem: bizonyosan odatévedt, illetve be nem oltott amerikai. A töredezővén érkezett hiányos levelekből Ripariának véljük azt. Az amerikai alanyfajták sokat virágoznak, de nem teremnek. Tessék ezeket beoltatni. — A jövőre pedig kérjük a megbetegedett növényi részeket hozzánk beküldeni, mert csak akkor mondhatunk biztos véleményt. *Gy.*

Vegyes közlemények.

Személyi hírek. *Darányi Ignác* földmivelésügyi miniszter, mint a nemzetközi gazdakongresszus elnöke, *Nemeskéri Kiss Pál* államtitkárral együtt Párisban időzött. *Molnár István* kir. tanácsost, orsz. gyüm. min. biztost — lapunk főszerkesztőjét — az októberben tartandó gyümölcsbor-ipari nemzetközi párisi kongresszus külföldi elnökévé választották.

A párisi kertészeti kiállítás jury-bizottsága június 23-ikán járt a magyar csoportban, a hol a VIII/43. csoportban kiállított tárgyak fölött tartott helyszíni szemlét. Ez alkalommal a jury-tagok nagy elismeréssel adóztak a *Budapesti m. kir. kertészeti tanintézet* csoportos kiállításának, melyben különösen a tanulók által készített gyümölcsfa- és szőlőmivelési minták, lugások, karózási és törzsvédési modellek, az intézetben készült aszalványok, a tanulók rajzai, a növény-pathologiai készítmények stb. részesültek általános elismerésben. Ugy értesülünk, hogy a »Grand prix« kitüntetését hozták ezekért javaslatba, valamint a kiállításban közreműködő tanároknak is több kitüntetését.

Az Orsz. gyümölcsészeti és fatenyésztési min. biztos által kiállított állami faiskolai térképek és könyvek hasonló elismerést arattak.

A *Petz Ármin* és *Hein János* budapesti mű- és tájkertészek s faiskola-tulajdonosok tervei igen tetszetek; többek kivételében eredeti francia motívumokat véltek felfedezni.

A *Mauthner Odön* magkereskedő nagy modelljei szemléletkor a jury igen elismerőleg nyilatkozott az általuk is ismert cég kiválóságáról.

A *Dreher Ignác* és fiai hazai késműves kései is igen tetszetek.

Folytatólag június 27-én a *Seyderhelm Ernő* budapesti udv. műkertész gyönyörű növényei kerültek sorra; a jury-tagok sajnálattal konstatálták, hogy Seyderhelm ur — mint a másik alsóport jury-tagja — valószínűleg versenyen kívül fog állani szép növényeivel, melyek mindenesetre I. díjjal volnának kitüntetendők.

A kiállítást egyébiránt f. hó 2-án *Darányi Ignác* földmivelésügyi miniszterünk is megtisztelte látogatásával *Kazy József* cs. és kir. kamarás, min. osztálytanácsos kalauzolása mellett.

A számos külföldi látogatók közt újabban több előkelő németországi szakférfi fejezte ki teljes elismerését a magyar csoportban látottak felett s egyikük a kertészeti tanintézet tárgyainak alapos tanulmányozása és a »Magyar pomologia« szemlélete után nem győzte elragadtatását eléggé hangoztatni és ismételni.

Az elismerés szavai annál jobban eshetnek nekünk magyaroknak, mert először érnek azok bennünket: nemzetközi világkiállításon. *Gy.*

Baranya vármegye a faiskola-kezelőkért. A baranya-vármegyei gazdasági egyesület a gyümölcs-termelés és gyümölcsfa-tenyésztés előmozdítása céljából a megye területén működő községi faiskola-kezelők jutalmazására 15 drb, összesen 250 koronányi díjat tűzött ki. A díjazásra igényt tartók bélyegmentes kérvényeiket f. évi július hó végéig küldhetik be Pécsre a gazd. egyesülethez. — Bár követségre találna e nemes és dicséretreméltó példa. *Gy.*

A kénpor szállítása olcsóbb lesz. A kereskedelemügyi miniszter elrendelte, hogy a lisztharmat ellen való védekezésre szolgáló kénpornak szállítására — az O. M. G. E., a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete vagy az illetékes gazdasági egyesület, illetve polgármester vagy alispán által kiállított igazolvány alapján — a M. Á. V. vonalain az A) osztály díjtétele vagyis ugyanaz a kedvezmény alkalmaztassék, mely a védekezésre szolgáló szénkének és rézgálicz küldeményekre eddig is rendszeresítve van. *Gy.*

A fák törzsén lévő sebek gyógyítására a következő eljárást, ajánlja *Török Elemér* Husztról. A megrongált törzset egyszerűen kifoltozzuk. Erre a célra egy ugyanazon nemű fának egyik nélkülözhető galyát levágjuk. Ennek kérgét lehántjuk és belőle olyan darabot szabunk, amely az elevenig metszett sebre pontosan illik. A beillesztés után az összenövés hamar megtörténik. A sérüléseket és fagyfoltokat ezen a módon jobban lehet orvosolni, mint a szokásos sebbezelési eljárásokkal. *(Rz.)*

Az alma- és körtefa foltos betegsége. A fusidium-gomba okozta foltokat sokan a körte és

általában a gyümölcs *folto-* vagy *pecsétbetegségének* is nevezik. Kétségtelen, hogy e kóros tünetnek a körte- és almafák gyümölcsein való fellépése a gyümölcs tetszetőséget és minőségét rontja; de még sokkalta nagyobb veszedelmet okoz e betegség a leveleken; mert ha a fának e fontos szerveit lepi el a gomba, úgy a terméketlenségen felül még a hajtások elhalása is fenyegeti a fát, sőt ha a galyakra és ágakra is átplántálódik a baj, úgy csakhamar az egész fa kipusztul. Erre való tekintettel tehát elmulaszthatatlan teendő, hogy mihelyt e baj jelentkezik, igyekezzünk azt csirájában elfojtani; mert nemcsak almafáink vannak e bajnak kitéve, hanem a körtefák is, melyeknek majdnem minden fajtája alkalmas talajt nyújt e betegség befészkelődésére. A védekezés czélljaira — miként már többször is említettük — a bordói keverék szolgál, melyből az almafánál 1°/_o-os, a körtefánál 2°/_o-os oldatot használunk. Az első permetezést már a virágzás előtt czélszerű végezni, de semmiesetre se napos időben, mert ez esetben a fa levelei megfoltosodnának. Magastörzsű fák permetezésekor toldalék-csővet czélszerű a permetezőkészüléken alkalmaznunk, hogy a magastörzsű fát is minden részében érje a permeteg; ennek kivihetlensége esetén legalább a korona alsó részét permetezzük meg gondosan, mert a baj rendszeren itt szokott legkorábban és legerősebben fellépni. A másodszori permetezést az első után 4—5 hétre czélszerű elvégeznünk. *B.*

Mézet a gyümölcsborok és a törkölybor készítéséhez használni nem szabad. Ezt mondotta ki a kereskedelemügyi miniszter a földmivelésügyi miniszterrel egyetértőleg a következő határozatban: Az 1893. XXIII. t.-cz. végrehajtása tárgyában 1897. évi augusztus 23-ikán 53,850. sz. alatt kiadott rendelet 4. §. C) a—e pontjainak, továbbá ugyanezen szakasz D) és E) pontjainak, nemkülönben a 6. §-nak határozott rendelkezéseire való tekintettel törkölybor készítésénél tiszta czukorneműek helyett méz nem használható, hasonlóképpen nincs megengedve gyümölcsboroknak bortörköly, borseprő avagy méz hozzáadásával való előállítás sem. A méz használata tehát sem a bor, sem a törkölybor, sem a gyümölcsbor készítésénél, illetőleg kezelésénél nincs megengedve. Másrészt pedig a mézbor készítéséhez nem szabad sem borseprőt, sem szőlőtörkölyt, sem gyümölcsbort használni s az idézett rendelkezések ellenére készített borszerű italok a végrehajtási rendelet 4. §-ának E) pontja, illetőleg a 6. §. utolsó bekezdése értelmében mesterséges boroknak tekintendők. *Gy.*

Első magyar bor-bizományi és értékesítési részvénytársaság czimen Budapest székhelylyel és részvénytársasági alapon egy borbizományi és értékesítési központ van alakulóban. A vállalat czélja a magyar bor kelendőségét emelni, tehát a szinylődő magyar borkereskedelmet ismét virágzóvá tenni. — E czélból a kizárólagosan hazai, eredeti, tiszta borokat bizományba akarja venni, azokat Budafokon szerény raktáridj ellenében beraktározni és azokra mérsékelt kamatláb ellenében előlegeket adni és a

szervezendő állandó borvásáron a legelőnyösebben értékesíteni.

A társaság 30 évre alakul egy millió korona részvénytőkével, melyet 10 ezer drb egyenként 100 kor. értékű részvény kibocsátása által szereznek meg. Részvényeket jegyezni f. é. szeptember 15-ig lehet. A vállalat élén ez idő szerint gr. Zichy Jenő v. b. t. t., Lits Gyula orsz. képviselő, Dietzl Viktor bornagykereskedő, Altstock Félix szőlőnagytermelő, Lantos Nep. János bornagykereskedő és dr. Kelemen Jakab ügyvéd állanak. Az ideiglenes iroda: Budapest, VIII., Kerepesi-út 57. sz. a. van, a honnan bővebb tájékoztatás szerezhető. *Gy.*

A Németországba más országokból szállított gyümölcs megvámolásának kérdése igen élénken foglalkoztatja ujabban az ottani szakköröket. Abban jóformán mind megegyeznek az érdekeltek, hogy az asztali gyümölcsnek alkalmas alma- és körtefajtákat meg kell vámolni, hogy ez által a Németországban termelt finomabb gyümölcsöt a külföldi árú versenytől megvédelmezzék. Egyelőre 100 kilónként 15 márka (18 korona) vámot terveznek a gyümölcsökre. — Már a gazdasági és must-gyümölcsre maguk a termelők se igen javasolnak vámot róni; az almabor készítéssel foglalkozók pedig határozottan ellenzik azt. Félnék ugyanis attól, hogy rossz termő években a hazai gyümölcs hiánya folytán üzemüket nem folytathatják, — a fogyasztók pedig annyira elszoknak majd az almabortól, hogy jó termő években sem fognak azon kapni. Mindamelllett nem lehetetlen, hogy a must-gyümölcs is vám alá kerül; mert a többség vagononként (100 méter-mázsánként) 150 márka (180 korona) vám szedését javasolja, ami az almabor literjét mintegy 3 fillérrel drágítaná meg. Ennek pedig a dél-németek, különösen a württembergiek nem örülnének, akik az almabort rendszeren italul használják. *Gy.*

A hüvelyesek gyökérgumói és az oltatlan mész. Tudvalevő dolog, hogy a mezőgazdasági vegytan művelőinek tulnyomó részében az a nézet van elterjedve, hogy az oltatlan mész megöli a hüvelyesek gumóiban élősködő baktériumokat, a melyeknek azt a tulajdonságukat köszönhetik a hüvelyesek, hogy az atmoszfériai levegő nitrogénjét lekötik, a talajt ezzel telítik és így az utánuk következő növények tenyésztését nagyban előmozdítják. *Dr. Tacke*, a bremai kísérleti állomás igazgatója, segédeivel együtt beható vizsgálatokat végzett e tekintetben és kétségtelenül megállapította, hogy az oltatlan mész sem homok-talajban, sem lápföldben a kérdéses baktériumokat meg nem öli, tehát az oltatlan meszet minden kár nélkül lehet trágyául használni hüvelyesek alá is.

Gyümölcs- és szőlőtermési kilátások hazánkban. A földmivelésügyi ministeriumhoz érkezett jelentések szerint a gyümölcsstermési kilátások, melyek különben is gyöngéknél ígértek a tavaszi fagyok pusztításai folytán, ujabban a viharos időjárás folytán több helyen még rosszabbodtak. — A szőlő ellenben általában javult.

Részletesebb híreink a következők:

G y ü m ö l c s. *A Duna balpartján* általában gyenge, vagy gyenge közepes gyümölcsstermés ígérkezik

A *Duna jobbpartján* férgesedik és erősen hull. A hernyó sok helyen pusztítja az amogy is gyenge termést. Aránylag legjobb termést adott a cseresznye és meggy; szórványosan almából és szilvából is szépen mutatkozik.

A *Duna-Tisza közén* mindenféle gyümölcs-fajból csak helyenkint lesz közepes termés, mert az időjárás nem kedvezett, másrészt a hernyók és más paraziták is pusztították. Aránylag legjobb hozamot adtak mindenfelé a cseresznye- és meggyfák, ezenkívül szépen mutatkozik még alma is.

A *Tisza jobbpartján* általában az egész vidéken nagyon kevés mutatkozik. Alma, körte és szilva elég bő termést mutatnak némely helyen.

A *Tisza balpartján* az április és május havi fagyok a gyümölcsstermést is nagyobb részben tönkretették. Csak itt-ott lehet közepes termésre számítani, de ezek közül is sok férgesedik és hull.

A *Tisza-Maros szögén* általában kevés lesz, mert a mi a fagyok után megmaradt, az is — különösen a szilva — nagyon hullik, s a június 26-iki szélvihar is sokat levert. Még aránylag legtöbbet ígér az alma és a dió.

Az *erdélyi vármegyékben* egyes helyeken közepes, itt ott jó termés mutatkozik, általában azonban csak nagyon keveset ígér, igen sok helyütt alig lesz valami. Ott is, a hol a májusi fagy nem tette teljesen tönkre, a megmaradt gyümölcs hull és férgesedik; az utóbbi viharok is elverték belőle.

Szőlő. A *Duna balpartján* a megmaradt szőlő elég jól fejlődik. Másodszori permetezése folyamatban van. Helyenkint a szőlómoly föléptét jelentik.

A *Duna jobbpartján* elvirágzott és jól kötött, bár szórványosan a zivatar és szél virágjában kárt okozott. A peronospora többfelé mutatkozik; a permetezés folyamatban van.

A *Duna-Tisza közén* leginkább jó szüretet remélnek ez idő szerint Bács-Bodrogh vármegye hódási, ó-becsei, újvidéki és zombori járásában, Csongrád vármegye tiszáninneni és Pest vármegye ráczkevei és váci járásában, valamint Halas város területén is az új ültetésből, egyebütt azonban csak fél vagy közepes terméssel is csak szórványosan kecsegtet a szőlő, mert a korábbi fagyok s a permetezés dacára többfelé erősen fellépett peronospora, valamint a szőlómoly nagyon sokfelé megrongálták és tönkretették a termést; utóbb jelzett élősdikárosítása abban áll, hogy főleg a későn virágzó fajok szemei hullanak.

A *Tisza jobbpartján* némileg helyrejöttek. Második permetezés és kapálás alatt van. Gyenge középtermést ígér.

A *Tisza balpartján* a szőlősökben helyenkint szép, egészséges gerezdek fejlődnek és meglehetősen jó szürethez nyujtanak reményt; helyenkint azonban a terméskilátás mérsékelt; míg itt-ott a fagyok és jégverések a termést csaknem egészen tönkre tették. A kapálás, permetezés és kötözés a kedvező időben rendes körülmények közt folyik. Egyébiránt a tehetősebb birtokosok szőlősei hason-

lithatatlanul jobb karban vannak, mint a kis gazdáké, ahol a munkaerő és kellő gondozás hiánya a jóval csekélyebb termés és a peronospora terjedése által boszulja meg magát.

A *Tisza-Maros szögén* a második permetezés folyamatban van. Ahol a tavaszi fagy és jégeső megkímélte, elég szépen mutatkozik. A fürtök szép nagyok.

Az *erdélyi vármegyékben* feltünően javult, a fagykárt teljesen kiheverte s bárha átlagban csak gyenge termést ígér, helyenkint többet mutat mint remélni lehetett. Részben elvirágzott, itt-ott már bogyót is látni a fürtökön. Első permetezését elvégezték, peronospora nem igen mutatkozik rajta, még ott sem, ahol nem permetezték. Alsó Fehériben a szőlómoly kezd mutatkozni, leginkább pedig Gyulafehérvár határában és a magyarigeni járásban.

Gy.

Üzleti közös tárcza.

A »Magyar pomologia« díszmunka 1. és 2. füzeté a Batul, Pónyik, Nemes sóvári, Sikulai, Nemes szercsika és Entz-rozmarin almák, — a Cserszegi mézes, Badacsonyi óriás, Disznódi füszeres és Korkoványi cseresznyék, — a Pándi- és Skublics-meggy természetű színes képeivel és magyar-francia leírásával klasszikus szépségű kiállításban 6 koronáért megrendelhető ifj. Nágel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, VIII., Muzeum-körut 2. sz.

A „Tyuktenyésztés“ című munkát, melyet egyik előző számunkban ismertettünk, a szerző: *Hreblay Emil* állattenyésztési felügyelő és a gödöllői m. k. baromfitenyésztő-telep és munkásképző-iskola vezetője az eredeti 2 korona ár helyett 1 korona 50 fillérért küldi meg t. olvasóinknak.

Eladó borok kaphatók kitűnő minőségben a következő fajtákból: Szerémi zöld, Olasz rizling, Ezerjó és Kövidinka özv. Básthly Barnánénál Nyiregyházán, Szabolcsmegye.

Eladó csemege-szőlő. 30—40 métermázsza remélhető termés Chasselas rouge és kisebb részben Chasselas blanc szőlőből, a vevő által csomagolás nélkül átvéve, eladó Ofner Jenő szőlőtelepén, Mohol, Bács-megye. Vasuti állomás helyben.

Unghváry József kertészetében Czepléden (Pest-megye) nagyobb mennyiségű jól beérett szemzőhajtás van hiteles fajtákban eladásra készletben a következőkből: körte, alma, szilva, őszibarack, kajszinbarack, cseresznye, meggy, eper, bolvillei körte, azarol-galagonya, birsfa, lasponya, mandula, köszméte, ribizke stb.; ezek árai: 1 szál egy fajtából, névvel, 8 fillér. 10 szál öt fajtából, névvel, 70 fillér. 50 szál 15—20 fajtából 5 korona. Nagyobb rendelésnél árengedmény. Ugyancsak előjegyzést cserepekbe gyökeresített földieper-palántákra már elfogad; ezek árai: 1 drb egy fajtából, névvel, 8 fillér. 10 drb egy fajtából, névvel, 70 fillér. 100 drb egy fajtából, névvel, 6 korona. 100 drb vegyesen, név nélkül, 4 korona. Hónapos eprek: egy drb, névvel, 4 fillér. 10 drb, névvel, 20 fillér.

100 drb, nével, 160 fillér. 100 drb, vegyesen, 1 korona. Tessék árjegyzéket kérni. Végül ugyanaz keres megvételre vadkörtét, vadalmát, Prunus myrobalanát, Prunus Mahalebét, vadcseresznyét, vadmeggyet és keserű mandulát. Az ajánlatot ármegjelöléssel és mintával a fenti címre kéri küldeni.

Eladó 300 hl. kétszer fejtett fajbor, Mezey Pál szőlőszetében, Nyiregyházán. A teleppel a városból telefon-összeköttetés van.

Betöltendő állások és ajánlközások.

Állást kereső műkertész. Fiatal, nős, a kertészet összes ágaiban jártas kertész, aki a konyha-, disz- és szőnyegkertészetet, növényházak kezelését, rózsanemesítést, gyümölcskertészetet és faiskola-kezelést egyenlően érti s utóbb a főváros környékén évek óta nagyobb kertészetet önállóan vezetett, nagyobb kertészetben mielőbb alkalmazást keres. Címe: Müller János okl. műkertész, Budapest, IX., Angyal-utca 32. sz.

Ajánkozik szakszerűen képzett, 45 éves, kis családú kertész, aki a gyümölcsfa-tenyésztést, gyümölcsaszalást, szőlőkezelést, földmívelést és méhészetet kitűnően érti. Előbbi helyén, egy nyitramegyei nagy uradalomban, igen nagy sikereket ért el. Ajánlatokat: Richtárik Péter, Felső-Vásárd, Nyitra-m. címre kér.

Abony város kertészetébe egy tanulót felvesznek f. évi augusztustól számított 3 évre. A tanuló élelmezésért évenként előre 100 koronát tartozik fizetni. Bővebb felvilágosítás a városi kertésztől szerezhető.

Szerkesztői üzenetek.

T. E. urnak, *Huszt.* Cseresznyéit a *Monilia Fructigena* nevű gomba hántja. Ellene hathatós védekezési módszer nem ismerünk. A szilva tászkásodása ellen sincs biztos módszer. Amint a betegség egyes gyümölcsökön mutatkozik, ezeket azonnal le kell szedni és elégetni. Ez a betegség árnyékban éppen úgy vagy még jobban pusztít, mint a napos helyeken. A fák sebeinek uraságod által közölt orvoslási módját már régen ismerjük, de azért mint közérdekűt lapunk más helyén szívesen közöljük. A füz-sövényre vonatkozó b. kérdésére »kérdések és feleletek« rovatunkban válaszolunk. Füzdugványokért tessék közvetlenül a földmívelésügyi m. kir. miniszteriumhoz fordulni.

V. J. urnak, *Arad.* Viriusz Vincze uradalmi tisztartó ur lakik Lesencze-Tomajon, Zala m. Tessék a kérdéssel oda fordulni.

Cs. Ö. urnak, *Gyöngyös.* Aki a 4 középiskolai osztály sikeres elvégzése után két évi kertészeti gyakorlatát kitöltötte, minden év július hónapjában folyamodhat fölvetelért a kert. tanint. igazgatósága útján a földmiv. miniszterhez. Az arra vonatkozó pályázati hirdetmény utóbbi — 12-ik —

számunk élén jelent meg. Mellékelni kell a kétéves praxisról szóló bizonyítványon kívül: a születési bizonyítványt, iskolai utolsó bizonyítványát, orvosi bizonyítványt és erkölcsi bizonyítványt, végül a szülői bizonyítványt, melylyel a költségeket elvállalja.

K. J. urnak, *Harkány.* Örömmel olvastuk leveléből faiskolájának leírását, de megjegyezzük, hogy a földhitelintézet által kitűzött jutalomdíjakra csak faiskola-kezelő tanítók pályázhatnak.

Z. K. urnak, *Győr.* A meghatározás végett küldött cseresnye neve: *Nagy hercegnő*; sok helyen *Laueremann* néven ismerik.

Szőlősgazdáknak, Kis-Zombor. A szénkéneg beszerzéséről f. é. 3—4. számunkban a 26. oldalon bővebb közleményt hoztunk. Ugyanott ismertettük a szénkéneg-fecskendőket is. Az üvegtartányos fecskendő elég szilárd. — Besztercei szilvát pótolhatják az: Olasz kék szilva, mely a beszterceihez hasonló, de annál nagyobb s feldolgozásra éppen olyan alkalmas, — továbbá a Nagy cukor-szilva és a Nagy angol szilva, melyek tenyészési feltételei a besztercei szilváéval azonosak.

K. V. urnak, *Villány.* *M. Á.* urnak, *Alibunár.* *O. J.* urnak, *Mohol. D. Gy.* urnak, *Baja.* *S. A.* urnak, *N.-Brezstova.* *Sz. J.* urnak, *Bussán.* *P. F.* urnak, *M.-Sziget.* *G. Gy.* urnak, *Ny.-Zsámbokrét.* *G. Gy.* urnak, *Szár.* *R. J.* urnak, *Z.-Merenye.* Magánlevélben válaszoltunk.

D. L. urnak, *Miskolc.* Az Amsden, Alexander és Harper korai őszibarackok mind félig magvaválók, mint általában az amerikai fajták. Az Alexander valamivel később ér, mint a másik kettő, de azoknál edzettebb.

F. A. urnak, *Esztár.* Az ugar szőlővesszőn nőtt hónalj-hajtásokat a virágzás után a kötözéskor tessék a második levél felett visszacsipni és a fürtöket róluk eltávolítani. Ha azonban netán igen korán érők a fajták (mint p. Madelaine angevine és royale), akkor a fürtök meghagyhatók, mert beérhetnek. Termő vesszők hónalj hajtásai teljesen eltávolítandók. A vértetvek pusztítására legjobb a sebeket olcsó olajjal vagy zsirral alaposan bekenni. A thanatont a Dohánykereskedelmi r. társaság (Budapest V. Erzsébet-tér 15.) árusítja hatósági igazolvány ellenében; egykilós doboz ára két korona, ötkilósé 6 korona.

M. K. urnak, *Szeged.* A kénmáj alkalmazása a lisztharmat ellen még nincs annyira kipróbálva, hogy azt a kénporozás helyett ajánlhatnók; rézgáliczczal keverve, elbomlik és hatástalanná lesz. Véleményünk szerint jobb lesz egyelőre a kénporozás mellett megmaradni.

U. Z. urnak, *Fiatfalva.* A kívánt címeket levelezőlapokon megírtuk.

K. Gy. urnak, *Kishegyes.* Műlépet kilónként 5 korona árban kaphat Kühne Ferencznel, Budapest I. Attila-utca 151. sz.; onnan méhészeti eszközökről képes árjegyzéket is ingyen küldenek.

K. F. urnak, *Szigetvár.* A magánlevelet postai könyvünk szerint akkor tényleg elküldtük, úgy látszik, a postán vészett el. Így nincs más hátra, mint a kérdést még egyszer megismételni, hogy újra válaszolhassunk.

R. urnak, *Sopron.* Évfolyamok csak az 1893-tól kezdve kaphatók. A 2 első évfolyam teljesen elfogyott.

Ádám B. Jenő. Becses kérdései lapunk zárta után érkeztek és így csak a jövő számban adhatjuk meg a kívánt felvilágosításokat.